

Добрунік Т.П.

к.е.н, доцент

Одеський національний економічний університет

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ: МОЖЛИВОСТІ ТА ФАКТОРИ ЗРОСТАННЯ

Активізація ринкових відносин, зростання соціально-економічної невизначеності в Україні значною мірою обумовлює підвищення ризиковості господарювання підприємницьких структур агробізнесу, серед яких належне місце посідають фермерські господарства. Розвиток фермерських господарств відбувається в умовах нестабільності та зростання змін в зовнішньому середовищі, непрогнозований вплив позначається на показниках ефективності господарювання та призводить до зниження рівня їх конкурентоспроможності.

Тому актуалізується проблема забезпечення ефективного соціально-економічного розвитку фермерських господарств на основі розробки відповідних заходів, які б дозволили їм пристосуватись до існуючих змін ринкового середовища та посилити свої конкурентні позиції на ринку. За таких умов виникає потреба обґрунтування факторів та визначення потенційних можливостей підвищення їх конкурентоспроможності.

Конкурентоспроможність суб'єктів господарювання – це багатогранне поняття, яке визначається різними методичними підходами та кількісними критеріями виміру. Для її характеристики класиком теорії конкуренції М. Портером використовується порівняння конкурентних переваг, чинників управління та ефективності використання ресурсів [1, с.24-25, 196].

Досліджуючи проблеми забезпечення конкурентоспроможності в регіональному АПК, І.І. Червен та Л.А. Євчук до основних факторів впливу на конкурентоспроможність аграрних підприємств відносять ресурси, робочі процеси, менеджмент якості, попит, корпоративну культуру, економічну політику держави, стратегію підприємства, міжгалузеві зв'язки, диспаритет цін, природно-кліматичні умови, менеджмент підприємств [2, с.118].

Водночас, конкурентоспроможність фермерських господарств має характерні особливості, пов'язані як із специфікою сільського господарства, так і з особливостями функціонування фермерських господарств, як організаційно-правової форми.

Для фермерського господарства конкурентоспроможність - це забезпечення оптимального співвідношення між обсягами виробництва і реалізації продукції та його ресурсним потенціалом, платоспроможності і інвестиційної привабливості підприємства, зменшення природних і економічних ризиків приватного господарювання. З іншого боку, під конкурентоспроможністю слід розуміти здатність фермерських господарств виробляти продукцію, яка користується попитом на ринку, а також шукати напрямки збільшення своєї частки на ринку.

Конкурентоспроможність фермерських господарств залежить від великої кількості факторів, які умовно можна поділити на внутрішні: виробничо-

ресурсний потенціал, маркетингова діяльність, підприємницька стратегія, спеціалізація і концентрація виробництва, кооперування господарської діяльності та інтеграція з підприємствами переробної галузі та зовнішні – селекційно-генетичний і агро-біо-кліматичний потенціал регіону, законодавча база, державна підтримка фермерських господарств, кредитна система, умови реалізації продукції та матеріально-технічного забезпечення, діяльність інших господарств-конкурентів.

Для досягнення відповідного рівня конкурентоспроможності фермерські господарства повинні, передусім, використовувати внутрішні можливості ефективного розвитку. Більшість науковців вважають, у що системі внутрішньогосподарських факторів, які позитивно впливають на ефективність виробництва та підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств, чільне місце займає розширення розмірів їх землекористування та забезпечення оптимального рівня концентрації виробництва [3, с.65-66].

З метою забезпечення стабільного розвитку фермерських господарств та посилення їх позицій на аграрному ринку основними пріоритетами має стати реалізація внутрішніх чинників їх конкурентоспроможності, а саме:

- оптимізація розмірів землекористування, що дозволить більш раціонально використовувати виробничий потенціал та забезпечить ефективність господарювання;

- розробка оптимальної програми виробництва основних видів продукції відповідно до вимог ринку і потреб споживачів з урахуванням внутрішніх можливостей використання наявного ресурсного потенціалу, що дозволить оптимізувати отримання прибутків на одиницю залучених у виробництво земель та інших ресурсів;

- поглиблення інтеграційних процесів і кооперування діяльності фермерських господарств, що сприятиме вирішенню проблеми маркетингової діяльності та матеріально-технічного забезпечення виробництва;

- розробка власної стратегії розвитку, реалізація якої забезпечить формування стійкої конкурентної позиції на ринку.

Наведені пропозиції сприятимуть в перспективі підвищенню ефективності та конкурентоспроможності фермерських господарств, отриманню прибутків, необхідних для забезпечення розширеного відтворення сільськогосподарського виробництва.

Література

1. Портер М. Международная конкуренция /М. Портер: [пер. с англ. под ред.. В.Д. Щетинина]. – М.: Междунар. Отношения, 1993. – 896 с.
2. Забезпечення конкурентоспроможності і економічного зростання в регіональному АПК / За ред. І.І. Червена, Л.А. Євчук. - Миколаїв.: МДАУ, 2005. – 440 с.
3. Макаренко П.М., Макаренко. Ю. П. Переваги й обмеження концентрації виробництва у сільському господарстві //П.М. Макаренко //Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. - № 3(15). – С. 65-70.